

Mirkó királyfi

(Benedek Elek: Magyar mese- és mondavilág I. kötet)

Hol volt, hol nem volt, hetedhét országon is túl volt, volt egyszer egy király, s annak három szép növendék fia. Sugár, dali legényecske volt mind a három, de az apjuk ügyet sem vetett rájuk. Egész áldott nap ott üldögélt a király a palota hetvenhetedik ablakában, s folyton-folyvást napkeletre nézett, mintha onnét várt volna valakit. Kit várt, kit nem, azt ugyan senki lélek sem tudta, csak annyit láttak az udvarbéliék, hogy a királynak az egyik szeme folyvást sír, a másik meg nevet. A királyfik sokat tanakodtak maguk közt, hogy ugyan mért húzódik félre az édesapjuk, s különösen azt szerették volna tudni, hogy mért sír az egyik szeme, s mért nevet a másik? - Kérdezzük meg! - mondá az idősebbik. - Kérdezzük meg! - mondá a fiatalabbik is. Az idősebb királyfi nem is teketóriázott sokáig: bement az apja szobájába, s köszönt illendőképpen. A király akkor is napkeletre nézett, s haragosan fordult az ajtó felé. - Mit akarsz, mit háborgatsz?! - förmedett a fiúra. - Ne haragudjék, édes apámuram - felelt a királyfi -, csak azt akartam megkérdezni kigyelmedtől, hogy mért ül örökké az ablakban, s mért sír az egyik szeme, a másik meg nevet? Hej, még csak most lobbant igazán haragra a király. Fogta a buzogányát, s úgy a fiának lódította, hogy ha hirtelen el nem kapja a fejét, mindjárt szörnyű halált hal. A fiú esze nélkül szaladt ki az udvarra, ahol a testvérei várakoztak rá. - No, mit mondott az édesapánk? - kérdezték a fiúk. - Menjetek be, s majd ti is megtudjátok. A középső királyfi ment is, no de, ha bement, egy-két szempillantás múlva még sebesebben szaladt ki, mint a bátyja. - No, mit mondott, mit mondott? - kérdezte a legfiatalabb, Mirkó királyfi. - Menj be, öcsém, Mirkó, s te is megtudod. - Jól van, jól, bemegek én is - mondá Mirkó, s nem szólt, nem beszélt többet, ment az apja szobájába. De még szóra sem nyithatta a száját, repült feléje a buzogány, hogy csak úgy surrogott-burrogott, s ha félre nem kapja a fejét Mirkó királyfi, bizony szörnyű halálnak halálával hal meg. Hanem Mirkó bezzeg nem szaladt ki, mint ahogy a bátyjai. A buzogányt szépen kihúzta a falból (mert úgy tudjátok meg, hogy belefűrődött a falba), hát, hogy szavamat ne felejtsem, kihúzta a buzogányt, aztán odavitte az apjához. - Tessék, édes apámuram, itt a buzogány. Ha halálat akarod, itt vagyok, üss fejbe. Tetszett a királynak ez a bátor beszéd. - Ember vagy, fiam - mondá Mirkónak. - Látom, hogy nem ijedsz meg az árnyékdóztól. Hát meg is mondom neked, hogy mért sír örökké az egyik szemem, mért nevet a másik. Az egyik szemem azért sír, fiam, mert éjjel-nappal azon évelődöm, búcsálódok, hogy egyik fiam sem való királynak, s ha behunytam a szemeimet, szertezüllődik az én szép országom. A másik szemem pedig azért nevet, mosolyog örökké, mert egy vitéz pajtásomra gondolok, aki a selyemréten lakik, s azt ígérte nekem, hogy ha minden ellenségét legyőzte, hozzám jó lakni, hadd legyünk együtt öreg napjainkban. - Hát még nem győzte le az ellenséget a kigyelmed pajtása? - kérdezé Mirkó. - Bizony nem, édes fiam. Ha százat levág, ezer támad helyébe, s azt mind egymaga kell, hogy levágja. - Ne búsuljon, édes apámuram - mondá Mirkó -, egy életem, egy halálom, megyek a selyemrétre, s vissza sem jövök a kigyelmed vitéz pajtása nélkül. A bátyjai már szentül hitték, hogy szegény kis Mirkónak vége, mert különben rég kiszaladott volna. Bezzeg volt nagy álmélkodás, mikor Mirkó szép lassan kijött az udvarra, s elbeszélte bátyjainak, hogy mit hallott az édesapjuktól. - De már először én próbálok szerencsét - mondá a legidősebb fiú, s tüstént visszament az apjához. - Felséges apámuram - mondá -, hallottam Mirkótól, hogy a kigyelmed vitéz pajtásának segítségére volna szüksége. Én vagyok a legidősebb, engedje meg, hogy én menjek a selyemrétre. - Jól van, fiam, menj Isten hírével! - mondá a király. - Próbálj

szerencsét! A legidősebb fiú elbúcsúzott apjától, testvéreitől, aztán fölnyergeltette a legszebb paripát, s még aznap elindult. Egy álló esztendeig járt oda meg vissza, de nem tudott továbbjutni a rézhídnál. Ezen nem tudott keresztülmenni a paripája. Felszakasztott a hídból egy deszkát, s azt hazavitte bizonyásznak, hadd lássa az édesapja, hogy volt legalább a rézhídig. - Hej, fiam - mondá a király -, mikor én olyan legény voltam, mint te, egy óra volt nekem a rézhíd, nem egy esztendő. Te soha föl nem találsz, míg a világ s még két nap, az én vitéz pajtásomat. Most a második fiú jelentette az apjának, hogy ő is szerencsét próbál. - Jól van, fiam, csak próbáld! - mondá a király. Fölnyergeltette a paripáját, s egy esztendő múlva került vissza ez is. Hozott magával egy ezüstdeszkát az ezüsthídból. Mikor megmutatta a királynak, ez csak legyintett a kezével nagy búsan. - Látom már, hol voltál, ne is mondd. A te korodban két óra volt nekem az ezüsthíd. Feküdj le, fiam, te sem hozod haza az én vitéz pajtásomat. - De már most csakugyan rajtam a sor - mondá Mirkó királyfi. Bement az apjához, ki ott ült most is az ablakban, de már most sírt mind a két szeme. - Felsőges apámuram - szólalt meg Mirkó -, ne sírjon kigyelmed! Eresszen el engem, s ha addig élek is, hazahozom a kigyelmed vitéz pajtását! Eleget mondá a király: - Ne menj, fiam, maradj itthon, mert ha elmegy, soha vissza nem kerülsz! Mirkó addig kérte, s olyan szépen kérte, hogy az öreg király belényugodott. Hej, örült Mirkó! Futva futott ki az istállóba, hogy válassza ki ott magának a legszebb paripát. Egyik szebb volt a másnál, de Mirkónak egy sem tetszett. Hát amint búcsálódni magában, odamegy egy ősz öregasszony, s megszólítja: - A selyemrétre akarsz menni, úgy-e, Mirkó királyfi? - Oda, nénémasszony, oda. - No, ha oda, akkor ne itt keress magadnak való paripát. Eredj, menj vissza az édesapádhoz, kérd el tőle a csontkürtjét, s fuvints belé jó erősen. Ahogy a csontkürtbe fuvintasz, egyszeribe hazajő az aranyszőrű ménes, de ne ebből válassz magadnak paripát, hanem várd meg azt a girhes-görhes csikót, amelyik a ménes után sántikál, s amelyik úgy meg szokta sújtani farkával a kapubálványt, hogy az egész palota megrezdül belé. Megköszönte Mirkó a tanácsot, s visszament az apjához. - Édes apámuram, azért jövék vissza, hogy adja nekem a csontkürtjét. - Hát azt neked ki tanácsolta? - kérde a király. Mirkó egy kicsit húzódozott, hogy vajon megmondja-e, de gondolta: ő bizony megmondja az igaz valóságot. Meg is mondta: - Egy ősz öregasszony tanácsolta, édesapám. - Jól van, fiam, menj le a hetedik pincébe. Ott van egy vakablak. Abba van bevakolva a csontkürt. Vedd ki, ha ugyan még használhatod. Lement Mirkó a hetedik pincébe, s egy csákánnyal hamarosan kibontotta a vakablakot. Ott volt a csontkürt. Fogta, vitte, s ahogy az udvarra ért, beléfuvintott jó erősen. Hát, Istenem, megcsendült erre a palota, az udvar, a kert, csengett erdő-mező. Jöttek az aranyszőrű paripák. Mindenik nyakában volt egy aranycsengő, attól volt az a nagy csendülés. Jöttek a paripák, szebbnél szebbek, tüsszköltek, horkoltak, ágaskodtak, mintha valamennyi ki akart volna repülni a világból. De Mirkó ügyet sem vetett rájuk, ő azt a girhes-görhes csikót várta. Jött az is, jó messzire a többi után. S ahogy az öregasszony mondta: mikor a kapu alá ért, farkával úgy megsuhintotta a kapubálványt, hogy megrendült belé a palota. Mirkó megvárta, míg a paripákat bekötik az istállóba, aztán bement ő is, egyenest a táltos csikóhoz, s megsimogatta. A táltos csikó egyszeribe megszólalt: - Tudom, miért simogatsz, Mirkó királyfi. Azt akarod, úgy-e, hogy a selyemrétre vigyelek. Hát jól van, én elviszlek szívesen, de addig még sok mindent el kell végezned. - Csak szólj - mondá Mirkó -, mindent megteszek, amit kívánsz. - Először is, adjál nekem jó abrakot, mert hosszú útra megyünk. - Mit adjak, édes lovam? Zabot? Szénát? Sarjút? - Se zabot, se szénát, se sarjút, kicsi gazdám. Hozz egy zsák árpát! Vitt neki egy zsák árpát. Egy szempillantásra mind egy szemig megette. - Most hozzád egy zsák kölest! Vitt neki egy zsák kölest, s a táltos csikó azt is megette egy szempillantásra. - No, édes lovam, kell-e még valami? - Kell, kicsi gazdám! Adj most egy teknő tüzes parazsat! Ámult-bámult Mirkó királyfi, de

engedelmeskedett. Vitt a táltos lónak egy teknő tüzes parazsat. Úgy felhabzsolta, mintha zsenge zab lett volna. Ekkor egyet nagyot fújt, megrázkódott, s hát - halljatok csudát! - a girhes-görhes, bogos lábú csikóból olyan gyönyörűségecs szép aranyszörű paripa lett, hogy Mirkó királyfinak csak úgy káprázott a szeme. - No kicsi gazdám, most még szaladj fel a palotába - mondá a táltos, kérd meg az édesapádat, hogy adja oda neked azt a kardját s azt a karabélyát, amelyikkel ötven esztendővel ezelőtt háborúban járt, azután meg azt a nyeret s azt a kantárt, amelyik ugyancsak ötven esztendővel ezelőtt a fejemben volt. Szaladt Mirkó a királyhoz, mint a sebes szél. - Felséges apámuram, adja ide a kardját, a karabélyát, a nyergét meg a kantárját! - Melyiket, fiam? - kérdezte a király. - Száz meg ezer van nékem, azt sem tudom, melyik másik. Mirkó megmondotta, hogy melyikre van szüksége. - Hej, édes fiam, nem sok hasznát veszed már te sem a kardnak, sem a karabélyának. Rozsdás mind a kettő. De még a nyeregnek meg a kantárnak sem. Talán már meg sincsenek, ha ugyan ott nem hányódnak a szín alatt. Bánta is Mirkó: legyen rozsdás a kard is, a karabély is, csak a táltos lónak kedve teljék. Lekapta a szegről a kardot, aztán futott a szín alá, s hát, áldott szerencsére, ott volt még a kantár is, a nyereg is. De, Uram, Jézus, milyen volt mind a kettő. Vastagon állott a piszok nyergen is, kantáron is. No, csakhogy megvoltak. Szaladt velük az istállóba. - Itt van, édes lovam, minden, amit kívántál. A táltos ló csak ráfuvintott nyeregbe, kantárra, kardra, karabélyra, s hát csak úgy eltűnt rozsdás, piszok, ragyogott a kard, karabély, nyereg, kantár, csillogtak-villogtak az aranyos, gyémántos szíjak, a mindenféle drágakövek, mikkel a szerszámok ki valának rakva. - Így, kicsi gazdám, így, ilyen szerszám illik egy királyfinak - mondá a táltos. Mirkó hamar fölnyergelte-kantározta a táltost, felkötötte kardját, övébe szúrta drágagyöngyös karabélyát, s fel akart pattanni a táltos hátára. - Hohó, kicsi gazdám - szólt a táltos -, várj még csak egy kicsit! Vezess ki a városból, s a városon kívül ülj föl majd reám. Mirkó szépen kivezette a táltost, s a város végén föl pattant a nyeregbe. - Na, kicsi gazdám - szólt most a táltos -, hogy vigyelek: úgy-e, mint a sebes szél vagy mint a sebes gondolat? Felelt Mirkó: - Úgy vígy, édes lovam, ahogy neked tetszik, csak a selyemrétre vígy. - Hát akkor hunyd bé a szemedet, s kapaszkodj belém magyarosan! Mirkó behunyta a szemét, a táltos pedig hirtelen fölemelkedett, s repült, mint a sebes gondolat, még annál is sebesebben. Surrogott-burrogott a levegő, hol hideg, hol meleg csapta meg Mirkót, hol forgószelel rángatta, hol meleg nap izzasztotta. A táltos pedig csak repült, repült erdőközön-mezőközön, hegyeken-völgyeken, sebes folyóvizeken keresztül. De Mirkó ezt csak úgy sejtítette, mert a szemét a viláért ki nem nyitotta volna. Egyszerre csak, topp! megállott a táltos, nagyot toppantott az első lábával. - Nyisd ki a szemedet, kicsi gazdám! Mirkó kinyitotta. - Mit gondolsz, hol vagyunk? - Ha jól szemlélem, a rézhídnál. - Bezzeg, hogy a rézhídnál. Eddig járt az idősebb bátyád. Innét vitt haza egy szál rézdeszkát. No, most hunyd bé ismét a szemedet! Mirkó behunyta a szemét, s a táltos repült, repült, most még sebesebben. Ugyancsak nagy erővel kapaszkodott belé Mirkó, mert különben lefordul a hátáról. De már az igaz, hogy nem lehetett sokáig a szeme behunyva, mert a táltos egy jó szempillantásra megint toppantott a lábával. - Nyisd ki a szemedet, kicsi gazdám! - Kinyitottam, édes lovam. - Hát most mit látsz, kicsi gazdám? - Ezüsthidat, édes lovam. - Látod-e, hogy hibádzik egy szál deszka? Ezt a kisebbik bátyád vitte haza. Innét fordult vissza. Hanem most csak hunyd bé a szemedet szaporán, de jó erősen! Hej, volt, ahogy volt eddig, de még csak ez volt az istenes repülés! Erős szélfúvás kerekedett: mintha lett volna égszakadás, földindulás, amerre a táltos repült. - Mindjárt lefordulok, édes lovam! - ijedezett Mirkó. - Csak csipeszkezdj jól belém, kicsi gazdám, még csak egy forgószelel van előttem. Na, keresztülurrant ezen is, mint a nyílvevessző, s a másik minutában már a földre toppantott. - Nyisd ki a szemedet, kicsi gazdám! - Kinyitottam, édes lovam. - Mit látsz, kicsi gazdám? - Látok egy aranyhidat s a két végén két-két oroszánt. - No,

bizony, ha látsz egy aranyhidat s a két végén két oroszlánt, hunyd bé a szemedet, de tüstént! Még be sem hunyta jóformán a szemét, a táltos már a földre toppantott. - Nyisd ki a szemedet, kicsi gazdám! Mit látsz? - Látok egy éktelen magas üveghegyet. Olyan meredek, mint a ház oldala, s a teteje az eget veri. - Hunyd bé a szemedet, kicsi gazdám, mert erre a hegyre föl kell mennünk! - Ó, édes lovam - renyekedett Mirkó királyfi -, „lehetetlenképes”, hogy oda fel tudj menni. - Te csak hunyd bé a szemedet, egyébre ne légyen gondod! Hát csakugyan, egy szempillantás múlva már ismét megszólalt a táltos: - Nyisd ki a szemedet, kicsi gazdám, mit látsz? - Látok magam alatt valami feketeséget, akkorát, mint egy jó nagy tál. - No, ez a föld kerekése - mondá a táltos. - Hát magad előtt mit látsz? - Látok egy véges-végtelen hosszú üvegösvényt s innét is, túl is nagy, mély ürességet. - No, ha úgy, azon végigmegyünk. - Jaj, édes lovam, lefordulsz, s szörnyű halálnak halálával halunk meg! - Ne félj, kicsi gazdám, még lábamon a gyémántszezes patkó, mit édesapád ennek előtte ötven esztendővel üttetett a lábamra. Csak csipeszkezd jól belém! Kipp-kopp! kopogott, csattogott a gyémántszezes patkó az üvegösvényen, de csak nagy-nagy ritkán, mert a táltos most is repült, ahol egy kicsit tárgult a hely. Mert senki el ne felejtse, az üveghegy teteje az égig ért. No, hanem az üvegösvény sem tartott sokáig a táltosnak. Egyszerre csak nagyot toppantott, s megszólalt: - Nyisd ki a szemedet, kicsi gazdám, mit látsz? - Látok hátrafelé gyöngé világosságot, magam előtt pedig olyan vastag sötétséget, hogy a fejszét föl lehetne rá akasztani. - No, már csak ezen a sötétségen kell keresztül mennünk, akár bé se hunyd a szemedet, kicsi gazdám. Hej, uramteremtőm, nekirugaszkodott a táltos annak a vastag sötétségnek, s úgy vágta kétfelé a két előlábával, hogy csak úgy harsogott belé. S hát, ahogy a sötétségből kisurrantak, egyszerre olyan ragyogó világosság támadt, hogy Mirkó királyfi mind a két kezével a szeméhez kapott. - No, kicsi gazdám, mit látsz most? - Látok, édes lovam, egy rengeteg nagy rétet, amelyiken csupa selyemfű terem. Ha jól szemlélem, ez lészen a selyemrét. - Eltaláltad, kicsi gazdám. Ez a selyemrét. Hát a selyemrét kellős közepében látod-e azt a kicsi feketeséget? - Látom, édes lovam, látom. - Hát az annak az öreg vitéznek a selyemsátra. Fekete selyem annak minden szála. Hipp-hopp, már ott is voltak a selyemsátor előtt. Mirkó leugrott a táltosról, a kantárszárát a sátor ajtajába akasztotta, éppen az öreg vitéz lova mellé. Azzal bement a sátorba. Hát ott feküdt a sátor közepén az öreg vitéz, s aludt, mint a bunda, de fölötte egy kard folyton-folyvást vagdalódzott, hogy még álmában se bánthatták az ellenségek. Gondolta magában Mirkó: ő bizony nem költi fel az öreget, hadd aludjék szegény feje, inkább ő is leheveredik egy kicsit. Kiment a sátor mellé, s ott leheveredett. El is aludt egyszeriben. De hogy szavamat ne vétsem, elébb szólt a kardjának: „kard, ki a hüvelyből!”, s ez is éppen úgy vagdalkozott az ő teste fölött, mint az öreg vitézé. Eközben fölbredt az öreg vitéz, kimegy a sátorból, dörzsöli a szemét, de csak nem akarja hinni, amit lát. - Hm - mondja -, az én lovam mellett egy idegen ló kikötve; ihol meg egy legényecske alszik a sátram tövében. No, ezt most jól megölhetném, de nem ölöm meg, mert ő sem bántott engem. De nem tudta végét várni alvásának, fölébresztette. - Ki vagy, öcsém, mi járásbéli vagy? - kérdezte Mirkót. Felelte Mirkó: - Mirkó vagyok, a fehér király legkisebbik fia, szolgálatára. Azért jöttem, hogy kigyelmedet hazasegítsem az édesapámhoz, aki erősen várja. Hej, örvendett az öreg vitéz, de hogy örvendett. Megölelte, megcsókolta Mirkót, aztán bevezette a sátorba. Azt mondta: - Gyere, öcsém, együnk-igyunk, vigadozzunk. Ötven esztendeje, hogy utoljára vigadoztam az apáddal. - Együnk-igyunk, vigadozzunk, bátyámuram - mondá Mirkó is -, de hátha rajtunk ütnek az ellenségei! - Ne félj, öcsém, majd meggyőzzük ketten, ha úgy nő is, mint a fűszál. No, ettek-ittak, vigadoztak, az ellenséggel nem gondoltak. Hát egyszer csak - Uram, Jézus Krisztus, ne hagyj el! - ömlik bé az ellenség a sátorajtón. Ellepték a selyemrétet, mint a fűszál, annyian voltak, mint égen a ragyogó csillag. De bezzeg vége lett evésnek-ivásnak, nagy

vigadozásnak. Rikkantott az öreg vitéz, de Mirkó is: „Kard, ki a hüvelyből!” - s haj - lássatok csudát! - vagdalkozott a kard jobbra-balra, előre-hátra, nyissz, nyissz! Úgy feküdt a tenger sok katona, mint a kéve a búzaföldön. Az egész ármádiából nem maradt több élve tizenkét vitéznél. Szaladott ez a tizenkettő is, mintha a szemüket kivették volna. - Lóra, öcsém, lóra! - rikkantott az öreg vitéz. Egyszeribe lóra pattantak mind a ketten, s utána a tizenkét vitéznek. De úgy kell lenni, hogy táltos lova volt mind a tizenkét vitéznek, mert, ahogy az üveghegy aljára értek - hopp! -, meg sem hőköltek, a gondolatnál is sebesebben fölrugaszkodtak az üveghegyre. - Édes öcsém - mondá nagy búsan az öreg vitéz -, én tovább nem űzhetem őket, mert az én lovamnak elvásott a gyémántszezes patkója. Mirkó nem is hallgatott rá - hipp-hopp! -, vágatott utánuk, ki a hegyre, végig az ösvényen, mindenütt a nyomukban. Meghiszem azt, de a tizenkét vitéz egyszerre csak eltűnt, mintha a föld nyelte volna el őket. „Hát ezek hová tűnhetének?” - álmélkodott magában Mirkó. De amint tűnődik ezen, meglát valami feketeséget. Egy vaslappancs volt az a feketeség. Hirtelen felbillentette a lappancsot, s szervusz, világ, beugratott nagy bátran. Előtte sötétség, háta mögött sötétség: „No, ez bizonyosan a pokol tornáca!” - gondolta magában. No, ezt ugyan jól eltalálta. Egyszerre csak, supp! lesuppant a pokolba. Ahol, ni, éppen ott vágatott a tizenkét vitéz, egyenest egy gyémántpalota felé. - Kard, ki a hüvelyből! - kiáltott Mirkó, mikor a tizenkét vitéz éppen be akart kerülni a gyémántpalota kapuján - nyissz, nyissz, mind a tizenkettő holtan fordult le a lováról. Megállott Mirkó a gyémántpalota előtt egy szempillantásra, de nem tovább. Azt mondta: egy életem, egy halálom, megnézem, ki lakik odabent. Hiszen még csak most állott el szeme-szája, mikor belépett a gyémántpalotába. Egy rettentő nagy szövőszék előtt ült egy ördögös szüle - s halljatok csudát! -, amint jobbra vetette a vetélőt, két huszár ugrott ki, amint balra vetette, két gyalog katona. „Ej-haj - gondolta magában Mirkó -, de már ennek a fele sem tréfa!” - Kard, ki a hüvelyből! Na, szegény katonák, még körül sem nézhetek, ahogy kiugrottak az ördögös szüle keze alól, mindjárt vége is volt az életüknek. De ahányat levágott a kard, annyi ugrott ki helyettük a szövőszékből. „No, így soha meg nem győzöm az ördögös szüle munkáját - gondolta Mirkó -, levágom az ő fejét, s akkor majd nem szó több katonát.” Hm, meghiszem azt! Az ördögös szülének levághatta a fejét, de a keze még mindig járt, hánya-vetette jobbra-balra a vetélőt, s egy perc alatt tele volt a szoba katonával. Hej, megmérgeződött Mirkó, s ami katona volt a szobában, mind levágatta, az ördögös szülét pedig ízzé-porrá aprított. Azután a szövőszéket kihúzta az udvarra, s az ördögös szülével együtt elégette. - De már most nem kell többet viaskodni, sem nekem, sem az öreg vitéznek - mondá Mirkó nagy örvendéssel. Nem-e? Na, ezt ugyan jól eltalálta, mert egyszerre csak az égő paraszából kiperdült egy vékony csontocska, elkezdett forogni sebes forgószerű módjára, s - hát, Uram, Jézus, ne hagyj el! - abból a csontocskából ördögös szüle lett! - Úgy-e?! - rikkantott mérgesen Mirkó. - Kard, ki a hüvelyből! De az ördögös szüle elkezdett könnyögni: hagyd meg az életemet, Mirkó királyfi, s jótétel helyébe jót várj! Nálam nélkül úgysem tudnál kijutni innét, hagyd meg az életemet. - Jól van, meghagyom az életedet, ha megmutatod a kijárást. Az ördögös szüle azt mondta: - Na, te Mirkó királyfi, nem hittem volna, hogy ilyen jó szíved legyen. Nesze, adok neked négy patkóra való gyémántszeget, erre még nagy szükséged lehet. Tedd el jól! Azután elvezette ahhoz a likhoz, ahol lejött a pokol országába. Már az igaz, hogy soha meg nem találta volna magától, mert ennek is lappancsa volt, de azt ugyan emberi szem meg nem találta volna, olyan egyforma volt a pokol földjével. - Nyílj fel, lappancs! - parancsolá az ördögös szüle, s a lappancs felnyílt abban a minutában, a táltos ló pedig nekirugaszkodott, s hipp-hopp! kiugratott az üveghegy tetejére. Hej, még csak most látta Mirkó igazán, hogy milyen szörnyűséges meredek az üveghegy oldala. Azt mondta a lovának: - Édes lovam, én itt leszállok, s talán úgy lekerülünk a selyemrétre. - Csak

maradj a hátamon, kicsi gazdám, ha jót akarsz - mondá a táltos -, mert itt e világból való ember ugyan le nem sétál. Csipeszkedj a sörényembe, s hunyd bé a szemedet! Mint valami jó sima jégen, úgy sikolándott lefelé a táltos, s egyszerre csak letoppant a földre. - Nyisd ki a szemedet, kicsi gazdám, mit látsz? - Látom, hogy ismét itt vagyunk a selyemréten. Ahol, ni, látom az öreg vitézt is. Hej, Istenem, de megörült az öreg vitéz, mikor megpillantotta Mirkót. Bizony nem hitte, hogy látja még ez életben valaha. - Itt vagyok, bátyámuram - jelenté Mirkó -, ne féltse az országát ellenségtől többet. - Hát bizony, ha úgy van, akkor legyen is tied ez a selyemrét s az egész országom, Mirkó fiam - mondá az öreg vitéz -, mert én úgysem élek már sokáig. Felelé erre Mirkó: - Köszönöm jó akaratát, bátyámuram, de nem jöttem én sem a selyemrétejéért, sem az országáért, hanem hogy kigyelmedet elvigyem az édesapámhoz, hadd töltsék együtt öreg napjaikat. Az öreg vitéz egyet sem kérette magát, felült a lóra, s elindultak a fehér király országa felé. Hanem amikor az üveghegy aljába értek, erősen elszomorodott az öreg vitéz. - Öcsém, Mirkó - szólt nagy búsan -, mégiscsak itt kell nekem maradnom, nem mehetek az apádhoz. Az én lovam nem tud kimenni az üveghegyen, mert elvásott a gyémántszeg mind a négy patkóján. - No bizony, ha elvásott, mindjárt mást ütök én helyébe - szólt Mirkó királyfi, s elészede, ami patkószeget kapott az ördöngös szülétől. Hamarosan újrapatkolta az öreg vitéz lovát, s azzal - uzsgyi, neki, vesd el magad! - sebes szélnél sebesebben, még a sebes gondolatnál is sebesebben vágattak keresztül üveghegyen, erdőközön, tengereken által, s mire feljött a Vacsoracsillag: megérkeztek a fehér király udvarába. Ott ült az öreg király most is az ablakban, s nézett kelet felé, sírt az egyik szeme, a másik nevetett. Haj de mikor megpillantotta vitéz pajtását s Mirkó fiát: mind a két szeme nevetett. Egyszeribe lekiáltott a cselédeknek, hogy üssenek le tizenkét tulkot, mert ihol jönnek már az ő vitéz pajtása s Mirkó királyfi. Aztán leszaladott az udvarra, s egyszer a vitéz pajtását, másszor Mirkót ölelte-csókolta. Azt sem tudta öreg feje, hogy mit csinál nagy örömeiben. Csaptak aztán olyan vendégséget, hogy hét országra ment a híre. Hét nap s hét éjjel állott a vendégség, a nagy dínomdánom. Azonban hetedik éjen azt találja mondani az öreg vitéz: - No, öreg pajtás, vitéz legény ez a te fiad, még vitézebb, mint mi voltunk legénykorunkban! - Magam is azt gondolom - mondá az öreg király -, de hej, pajtás, mégsem hiszem, hogy a Kutyafejűt le tudná győzni. - No, már azt én sem hinném - erősíté az öreg vitéz. - A Kutyafejűt még anyaszülte le nem győzte. Hallotta Mirkó ezt a beszédet, s meg nem állhatá, hogy egy szót, kettőt közibe ne vessen. - Hol s merre lakik az a Kutyafejű? - kérde Mirkó. - Mert ha a föld alatt lakik, ott is megkeresem. Az öreg vitéz megmagyarázta, hogy erre meg erre, innét északra, onnét meg egy kicsit keletre, keletről meg egy kicsit nyugatra, nyugatról meg egy kicsit délre: ott van az ő országa. - No, ha ott van, akkor megtalálom. Eleget beszéltek mind a ketten, hogy szántszándékkal ne veszítse el fiatal életét, maradjon veszteg, eléggé megmutatta a vitézségét; Mirkónak többet nem volt maradása. Táltos lovát jól megabrakolta, magát feltarisznyálta, s még az éjjel elindult a Kutyafejű országába. Mikor elindultak, megkérdezte a táltost: - Jártál-e már a Kutyafejű országában, édes lovam? - Jártam egyszer, kicsi gazdám, de azt is megbántam. Alig-alig tudám élve hozni haza az édesapádat. Jobb lesz neked is, ha itthon maradsz. - Egy életem, egy halálom, édes lovam, meg nem nyugszom, míg a Kutyafejűt meg nem találom. - Jól van, kicsi gazdám, hát csak hunyd bé a szemedet, mert addig meg sem állok, míg a Kutyafejű országába nem érek. Együtt élünk, együtt halunk. Behunyta Mirkó a szemét, s vágatott a táltos, de úgy, ahogy még nem. Egyet rugaszkodott, s két országot hagyott el, kettőt rugaszkodott, s két ország s két tenger maradt el utána. Akkor aztán megállapodott. - Nyisd ki a szemedet, kicsi gazdám, mit látsz? - Látok egy hatemeletes gyémántpalotát, de olyant, hogy a szemem káprázik a nézésitől. - Hát a hatodik emeletnek hatodik ablakában mit látsz? - Látok egy szépséges szép leányt, de olyat, hogy a

szemem most még jobban káprázik. Ez bizonyosan a Kutyafejű leánya. - Nem találtad el, kicsi gazdám, mert ez a fekete király leánya. A Kutyafejű elrabolta, s itt tartja szomorú fogságban. Mirkónak sem kellett többet hallania, lepattant a táltosról, s ment föl egyenest a királykisasszonyhoz. Pedig ez kiáltozott le torkaszakadtából: „Ne jöjj fel, ne jöjj fel, ha kedves az életed, megöl a Kutyafejű!” Kiáltozhatott Mirkónak, mire visszafordult az ablakból, ott állott előtte, s köszönt illendőképpen. - Ki vagy te, mi vagy te? - kérdezte a királykisasszony -, hogy mertél idejönni? - Mirkó királyfi vagyok, s azért jöttem, hogy megöljem a Kutyafejűt. - Ó, te szerencsétlen királyfi, az az ember még nem született meg, aki a Kutyafejűt legyőzze! Olyan erős, hallod-e, hogy hetven mérföldről dobja haza a buzogányát, ha jó a vadászatról. - Nem bánom én - mondá Mirkó -, ha hétszáz mérföldről dobja is haza a buzogányát, mégis megküzdök vele, s téged magammal viszlek az én országomba. De hogy szavamot össze ne keverjem, a királykisasszonynak erősen megtetszett Mirkó. Azt mondta neki: - Hallod-e, te Mirkó királyfi, kár volna ilyen fiatalon elpusztulnod, hát én megmondom neked, honnét veszi azt a nagy erejét a Kutyafejű. Nesze, adok neked egy kulacsot, azzal menj le a pincébe, ott találsz egy hordót. Annak a borából töltsd meg a kulacsodat, s ha csak belemártod az ujjadat, minden bemártásra ötezer ember erejével növekedik az erőd. Megköszönte Mirkó a jó tanácsot, lement a pincébe, a palackot megtöltötte, a hordóból pedig a többi bort kieresztette, hogy a Kutyafejű ne használhassa többet. A palackot a nyakába kötötte, a kebelébe szépen elrejtette, aztán fölment a királykisasszonyhoz, s ketten kiállottak a tornácba, úgy várták a Kutyafejű hazajövetelét. Hát, Uram, Isten, egyszerre csak nagy sötétség kerekedett az udvaron, surrogott-burrogott a levegő, mintha lett volna égszakadás, földindulás, s egy negyvenmázsás buzogány úgy suppan az udvar közepibe, hogy kifecskendett a víz utána. - Készülj, Mirkó, jó a Kutyafejű! - mondá a királykisasszony. Mirkó hamar belemártotta az ujját a kulacsba, leszaladt az udvarra, fölkapta a buzogányt, s úgy visszalódította, hogy éppen a Kutyafejű lóva előtt esett le, pedig messzire volt az még, legalább hetven mérföldre. A ló megbotlott a buzogányban, s visszahőkölt nagy horkolással. - Nye, te, nye, hogy a farkasok egyenek meg! - rikkantott mérgesen a Kutyafejű. - Hatszáz esztendeje, hogy veled járok, még soha meg nem hőköltél, mi bajod? - Az a bajom - felelt a ló -, hogy valaki visszadobta a buzogányodat. - Ne búsulj te azon, tudom, hogy ki dobta vissza. Még ennek előtte hatszáz esztendővel megálmodtam, hogy Mirkó ide jő, s megküzd velem. Hiszen csak találkozom azzal a macskabékával, kitekerem a nyakát! Azzal megsarkantyúzza lovát, s a másik minutában betoppant az udvarába. Egyenest Mirkónak ment, s azt mondá neki: - No, Mirkó, eljövél, úgy-e?! No, ha el, nem is mégy el innét élve. Karddal verekedjünk-e vagy birkózzunk? Felelte Mirkó: - Mindegy nekem, Kutyafejű, te vagy az idősebb. - Jól van, öcsém, kezdjük karddal! - Kard, ki a hüvelyből! - parancsolá egyszerre mindkettő, s ahogy összecsapott a két kard, pattogott belőlük a szikra, de olyan vastagon, mintha tűzeső esett volna az égből. - Nem ér ez így semmit - mondá Mirkó -, minek rontjuk a kardunkat, birkózzunk, Kutyafejű. - Jól van, Mirkó, birkózzunk. Búcsúzzál el, ha van, apádtól, anyádtól s minden nemzetségedtől. - Én már elbúcsúztam - mondá Mirkó -, búcsúzzál el te is, Kutyafejű. - Én is elbúcsúztam, még ennek előtte hatszáz esztendővel. - No, ha elbúcsúztál, parancsoljuk vissza a kardunkat. Visszaparancsolták mind a ketten, s azzal nekirugaszkodtak egymásnak. Még a föld is rengett, úgy erőködének. Egyszer Mirkó kapta fel Kutyafejűt, másszor Kutyafejű Mirkót, de mindkettő talpra állott. Forgatták, tekerintgették egymást jobbra-balra, de egyik sem tudá a másikat alól keríteni. - No, még egyszer! - rugaszkodott neki a Kutyafejű, s ahogy fölkapta Mirkót, úgy találta levágni, hogy övig fűrődött a földbe. De Mirkónak eszébe jutott a kulacs, hirtelen megmártotta a kisujját, kukkra ugrott a földről, megkapta a Kutyafejűt, s úgy a földhöz teremtette, hogy döngött belé a helység. Azzal megmarkolta a hajánál fogvást,

hátrahúzta a palota mögé, ahol egy feneketlen tó volt, lenyisszentette kardjával a Kutyafejű nyakát, s a testét is beledobta a tóba. Hej, Istenem, bezzeg volt nagy öröm a gyémántpalotában! A királykisasszony a nyakába szökött Mirkónak, s azt mondta: - Te az enyém, én a tiéd, ásó, kapa s a nagyharang válasszon el minket. Fölkészültek mindjárt, hogy visszamenjenek a Mirkó országába. Éppen föl akartak ülni a táltosra, de Mirkó erősen gondolkozott, s úgy tetszett, mintha búsulna valamin. - Mi bajod van, Mirkó - kérdezte a királykisasszony -, talán bizony itt szeretnél hagyni engem? - Nem hagynálak én itt téged - mondá Mirkó - széles e világ minden kincséért sem, de sajnálom ezt a szép gyémántpalotát. - No, ha csak az a bajod, mindjárt megvigasztallak - mondá a királykisasszony. - Nesze, a gyémántvessző. Én visszamegyek a palotába, te meg ezzel a vesszővel veregesd körül a palotát, s szép lassan gyémántalmává gombolyodik. Tedd a tarisznyádba, otthon pedig csak veregesd meg az almát ezzel a vesszővel, ismét palota lesz belőle, s engem megtalálsz a hatodik emelet hatodik ablakában. Úgy tett Mirkó, mint a királykisasszony mondta. Hát csakugyan az a rengeteg nagy palota összegombolyodott egy kicsi kerek almává, de olyan kicsikére, hogy szépen a tenyerében tarthatta. Betette a tarisznyába, s hipp-hopp, tízig sem számlált, otthon volt az apja udvarában. Az öreg király meg a pajtása már messziről észrevették, s elejébe kiabáltak: - No, legyőzéd-e a Kutyafejűt?! Mondta Mirkó: - Legyőztem, biz én. - Hej, nem hiszem, Mirkó öcsém - mondá az öreg vitéz -, nem is voltál te ott. - De még én sem hiszem - mondá az apja. Mirkó egy szót sem szólott, hanem kivette tarisznyájából a gyémántalmát, letette az udvar közepére, meglegyintette a vesszővel - s hát lássatok csudát! -, csak terült, terült, nőtt az alma, s egyszerre ott ragyogott előttük a gyémántpalota, ott ült a gyémántpalota hatodik emeletének hatodik ablakában kikönyökölve a szépséges királykisasszony. - Ez a Kutyafejű palotája - kiáltották az öregek -, ilyen nincs több a föld kerekén! Ember vagy, Mirkó! Kezet csaptak vele, megölelték, megcsókolták, s mindjárt kihirdették az egész országban, hogy Mirkó király legyőzte a Kutyafejűt, s ez naptól fogvást ő lesz Fehérország királya. Azonközben papot is hozattak, aki Mirkót összeeskette a szépséges szép királykisasszonnyal. Még ma is élnek, ha meg nem haltak.